

Adrodd i'r Cabinet

Dyddiad y Cyfarfod 27 Ebrill 2021

Aelod Arweiniol / Swyddog: Julian Thompson Hill

Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo

Teitl Adroddiad Cyllid (Mawrth 2020/21)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arni ar gyfer 2020/21. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am sefyllfa ariannol bresennol y Cyngor, a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2020/21.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod yr Aelodau'n nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2020/21 a'r cynnydd ar y strategaeth y cytunwyd arni.

3.2 Bod yr Aelodau'n cymeradwyo sefydlu cronfa wrth gefn benodol a throsglwyddo £200,000 i helpu i ariannu'r gwaith dros yr haf fel rhan o Gynllun Rheoli Cyrchfan. (Gweler Adran 6.3)

3.3 Bod yr Aelodau'n cymeradwyo sefydlu cronfa wrth gefn benodol a throsglwyddo £59,000 i helpu i ariannu costau prosiect yn ymwneud â'r prosiect Ffyrdd Newydd o Weithio. (Gweler Adran 6.4)

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn crynhoi cyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2020/21 sydd yn Atodiad 1. Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £208.302 miliwn (£198.538 miliwn yn 19/20). Rhagwelir y bydd tanwariant o £2.318 miliwn ar wasanaethau a chyllidebau corfforaethol (tanwariant o £0.718 miliwn fis diwethaf). Dylid nodi bod yr adroddiad hwn yn cael ei lunio wrth i gyfrifon 2020/21 gael eu cau, a dyma'r flaenoriaeth ar gyfer yr adran Gyllid yn ystod mis Ebrill a gall ffigyrau newid rhwng nawr a'r Sefyllfa Derfynol. Amlinellir y naratif o amgylch y risgiau a'r rhagdybiaethau presennol sy'n sail i'r asesiad hwn yn Adran 6 ac Atodiad 2.

Roedd cyllideb 2020/21 yn gofyn am ddod o hyd i a chytuno ar arbedion ac arbedion effeithlonrwydd o £4.448 miliwn fel y nodir isod:

- Nodwyd arbedion corfforaethol yn ymwneud â'r adolygiad actiwaraid pob tair blynedd o Gronfa Bensiynau Clwyd (£2 miliwn)
- Arbedion ysgolion o 1% (£0.692 miliwn)
- Arbedion ac arbedion effeithlonrwydd gwasanaethau (£1.756 miliwn)

Mae'r arbedion corfforaethol eisoes wedi'u cyflawni a dirprwywyd arbedion yr ysgolion i'r cyrff llywodraethu i'w monitro a'u cyflawni. Ar ben hyn, dynodwyd £1.086 miliwn o'r arbedion gwasanaeth yn wreiddiol fel arbedion sydd eisoes wedi'u gweithredu.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Manylir ar naratifau gwasanaethau sylweddol sy'n egluro amrywiadau a risgiau yn Atodiad 2, ond dylid nodi'r canlynol hefyd:

6.1 Effaith y Coronafeirws - Mae'r strategaeth o weithio gyda Llywodraeth Cymru wedi helpu i sicrhau cyllid sylweddol a nodwyd mewn adroddiadau blaenorol. Mae system o hawliadau gwariant misol a hawliadau colli incwm chwarterol wedi'i sefydlu. Dylai

cyhoeddiad ariannu diweddar sicrhau fod pwysau Covid yn 2020/21 yn cael eu diogelu, wrth nodi hefyd y bydd cyllid yn parhau i fod ar gael, os oes angen, am o leiaf y 6 mis cyntaf o'r flwyddyn nesaf.

Mae'r tabl isod yn crynhoi sefyllfa'r hawliadau gwariant ar gyfer CSDd. Mae'r golofn 'Daliwyd' yn nodi eitemau mae LIC yn gofyn am fwy o wybodaeth yn eu cylch:

Mis	Cyfanswm Hawliad Gwreiddiol	Gwrthodwyd	Addasiad PYD	Daliwyd	Ar y gweill	Hawliad net a dalwyd hyd yma
Mawrth 2020	£61,701	£0	£0			£61,701
Ebrill 2020	£666,927	(£8,865)	£0			£658,062
Mai 2020	£1,200,170	(£21,076)	(£190,316)			£988,778
Mehefin 2020	£1,027,489	(£29,226)	(£158,614)			£839,649
Gorffennaf 2020	£608,569	0	(£248,013)			£360,556
Awst 2020	£449,370		£433,376			£882,746
Medi 2020	£753,407	(£33,248)				£720,159
Hydref 2020	£616,750	(£51,638)				£565,112
Tachwedd 2020	£820,502	(£6,3000)				£814,202
Rhagfyr 2020	£522,421			(£42,666)		£479,755
Ionawr 2021	£1,093,644	(£24,856)		(£19,108)		£1,049,680
Cyflwynwyd hyd yma	£7,820,950	(£175,209)	(£163,567)	(£61,774)	£0	£7,420,400
Chwefror 21	£592,447				(£592,447)	
Cyfanswm	£8,413,397	(£175,209)	(£163,567)	(£61,774)	(£592,447)	£7,420,400

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r sefyllfa ynglŷn â'r hawliadau colli incwm chwarterol:

Chwarter	Cyfanswm hawliad wedi'i addasu cytunedig	Gwrthodwyd	Daliwyd	Talwyd gan LIC
Colli Incwm Ch1	£3,560,772	(£206,959)	(£36,190)	£3,317,623
Colli Incwm Ch2	£2,930,645	(£74,999)		£2,855,646
Colli Incwm Ch 3	£2,114,938			£2,114,938
Colli Incwm Ch4	£2,916,704			£2,916,704
Cyfanswm	£11,523,059	(£281,958)	(£36,190)	£11,204,911

Mae'r tablau uchod yn dangos hyd yma bod Llywodraeth Cymru wedi talu cyfanswm o £18.625 miliwn. Os caiff hawliad Chwefror ei dalu'n llawn byddai'r swm hwn yn cynyddu i £19.217 miliwn. Mae'r dyddiad cau ar gyfer hawliad Mawrth wedi ei ymestyn i fis Mai i ystyried trafodion diwedd blwyddyn.

6.2 Cyllidebau Corfforaethol – mae hwn bellach yn dangos tanwariant o £1.999 miliwn (£1.867 miliwn fis diwethaf). Fel nodwyd yn y misoedd diwethaf mae cyllid LIC wedi ei gadarnhau i dalu am effaith blwyddyn lawn Covid ar Incwm o'r Dreth Gyngor a Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Cyngor a fyddai'n caniatáu ar gyfer rhyddhau gweddill yr arian wrth gefn i dalu am orwariant gwasanaethau. Fodd bynnag, mae mwyafrif y tanwariant yn ymwneud â dyraniad newydd o gyllid (£1.663 miliwn) a gafwyd gan Lywodraeth Cymru sy'n cydnabod pwysau ymateb i Covid ar y Cyngor yn gyffredinol. Dyrannwyd y cyllid ar yr un fformiwla a ddefnyddiwyd i ddyrannu'r Grant Cynnal Refeniw, ac yn debyg i'r grant hwnnw, mae'r cyllid yn 'an-neilltuol'. Golyga hyn y gall y Cyngor wneud penderfyniadau lleol ynghylch y defnydd o'r cyllid. Gobeithir y gellir defnyddio'r cyllid i helpu gydag unrhyw orwariant nad yw'n gysylltiedig â grantiau Covid LIC eraill. Argymhellir fod unrhyw danwariant cyffredinol gan y Cyngor, gan gymryd ystyriaeth o geisiadau gwasanaeth i gario tanwariant gwasanaeth penodol ymlaen, yn cael ei osod yn y Gronfa wrth Gefn Lliniaru Cyllideb i helpu'r ymateb parhaus i Covid a'r broses cyllideb ar gyfer 2022/23.

6.3 Cynllun Rheoli Cyrchfan – Datblygwyd a chytunwyd ar gynllun gweithredol gan y Tîm Gweithredol Corfforaethol sy'n canolbwyntio ar swyddogaeth allweddol y Cyngor wrth gefnogi'r diwydiant twristiaeth i ail-sefydlu ei hun. Mae'n canolbwyntio'n bennaf ar beth sydd ei angen ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf (2021/22) i sicrhau bod y cynnydd mewn ymwelwyr yn cael profiad da yn Sir Ddinbych ac y byddant yn dychwelyd yn y dyfodol, ar ôl i nifer o gyfyngiadau teithio dwys gael eu codi. Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnig cefnogaeth ariannol i gynghorau i reoli ail-agor yr Economi Ymwelwyr trwy gydol tymor 2021. Darperir y gefnogaeth ariannol o'r Gronfa Galedi a'i thalu gan ddefnyddio'r gweithdrefnau safonol a ddatblygwyd ar gyfer y gronfa. Felly gobeithir y bydd mwyafrif yr arian sydd ei angen yn gallu cael ei hawlio o'r ffynhonnell ariannu honno, fodd bynnag er mwyn sicrhau bod yr holl gostau'n cael eu talu argymhellir rhoi £200,000 o'r Tanwariant Corfforaethol mewn cronfa wrth gefn benodol er mwyn darparu sicrwydd i wasanaethau y bydd y rhaglen hon yn cael ei hariannu'n llawn.

6.4 Ffyrdd Newydd o Weithio – arbedion net o £59,000 wedi eu canfod yn ystod y flwyddyn er mwyn helpu i ariannu unrhyw gostau cychwynnol o ran y prosiect NWOW. Mae'r prosiect yn parhau a disgwylir y bydd dal angen rhywfaint o'r gwariant o flaen llaw. Felly argymhellir bod £59,000 yn cael ei roi mewn cronfa wrth gefn benodol ar gyfer y prosiect hwn. Bydd unrhyw gyllid sy'n weddill ar ôl cwblhau'r prosiect yn trosglwyddo i'r gronfa wrth gefn lleddfu cyllideb.

6.5 Ysgolion – Roedd y gyllideb a gytunwyd gan y Cyngor ar gyfer 2020/21 yn cynnwys cyfanswm buddsoddiad ychwanegol net o ychydig dros £2.9 miliwn yng nghyllidebau dirprwyedig ysgolion (heb gynnwys cynnydd mewn grantiau gan Lywodraeth Cymru). Yr amcanestyniad diweddaraf ar gyfer balansau ysgol i'w cario ymlaen i 2021/22 yw balans credyd net o £0.578 miliwn, sy'n cynrychioli symudiad o £1.966 miliwn yn y balansau diffyg sydd wedi'u dwyn ymlaen i 2020/21 o £1.388 miliwn. Nid yw'r cyhoeddiad ynghylch cyllid dal i fyny (£1.1m) yn cael ei adlewyrchu yn y ffigyrau hyn sydd felly'n debygol o wella ymhellach erbyn diwedd y flwyddyn. Mae gorwariant bychan o £28,000 ar gyllidebau nad ydynt wedi eu dirprwyo.

6.6 Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) Mae'r sefyllfa refeniw ddiweddaraf yn cymryd y bydd gostyngiad o £931k mewn balansau ar ddiwedd y flwyddyn, sydd £718,000 yn fwy na'r gostyngiad o £213,000 yn y gyllideb oherwydd y cynllun diwygiedig i gynyddu'r cyfraniad refeniw i gyfalaf. Felly rhagwelir y bydd balansau'r CRT yn £1.736 miliwn ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r Gyllideb Gyfalaf o £19.2 miliwn yn cael ei rhannu'n bennaf rhwng gwelliannau arfaethedig i'r stoc dai bresennol (£5.3 miliwn) a chaffaeliadau a datblygiadau tai newydd (£13.8 miliwn). Mae'r pandemig wedi cael effaith ar ddarparu nifer o'r cynlluniau hyn, a disgwylir y bydd £6.1 miliwn yn cael ei gario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf er mwyn cwblhau rhaglen waith y flwyddyn ariannol nesaf.

6.7 - Rheoli'r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Mawrth, roedd cyfanswm benthyciadau'r Cyngor yn dod i gyfanswm o £235 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 3.95%. Roedd y balansau buddsoddi yn £17.8 miliwn ar gyfradd gyfartalog o 0.003%.

6.8 Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor ynghlwm yn Atodiad 3. Swm y cynllun cyfalaf a gymeradwywyd yw £38.78 miliwn, ac mae'r gwariant hyd yma'n £35.52 miliwn. Mae Atodiad 4 yn cynnwys diweddariad ar y prif brosiectau sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf cyffredinol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Cafodd Asesiadau o'r Effaith ar Les ar gyfer y cynnydd yn Nhreth y Cyngor ei gyflwyno i'r Cyngor ar 21 Ionawr.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, cafodd proses y gyllideb ei hystyried gan y Tîm Gweithredol Corfforaethol, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a chyfarfodydd Briffio'r Cabinet a Briffio'r Cyngor. Mae'r Fforwm Cyllideb Ysgol wedi gynnwys yn y cynigion drwy'r flwyddyn. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol. Hefyd eleni, cynhaliwyd ymarfer ymgysylltu gyda'r cyhoedd yn defnyddio cyfryngau cymdeithasol, a byddwn yn datblygu ar y profiad yn y blynyddoedd i ddod.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n galonogol fod y Strategaeth Adferiad Ariannol Covid a gymeradwywyd gan y Cabinet ym Mai 2020 wedi darparu cynllun cadarn ar gyfer ymateb y Cyngor. Mae'n debygol erbyn diwedd y flwyddyn ariannol y bydd cymorth ariannol a gafwyd gan LIC yn fwy na £20 miliwn sy'n dyst i werth gweithio mewn partneriaeth rhwng Awdurdodau Lleol a LIC. Mae hefyd yn golygu fod y Cyngor mewn sefyllfa iach i wynebu'r heriau ariannol sy'n debygol o'i wynebu yn y dyfodol.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'n amlwg mai dyma'r cyfnod ariannol mwyaf heriol mae Cyngor Sir Ddinbych wedi'i wynebu. Roedd y Strategaeth Ariannol y cytunwyd arni gan y Cabinet ym mis Mai yn anelu i liniaru'r risgiau allweddol canlynol:

- Gall methu cael strategaeth ariannol gadarn effeithio ar sefydlogrwydd a chynaliadwyedd ariannol y Cyngor.
- Effaith ar allu'r Cyngor i ddarparu gwasanaethau craidd.
- Effaith ar allu'r Cyngor i gyflawni ei flaenoriaethau.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau i weinyddu eu materion ariannol yn briodol.